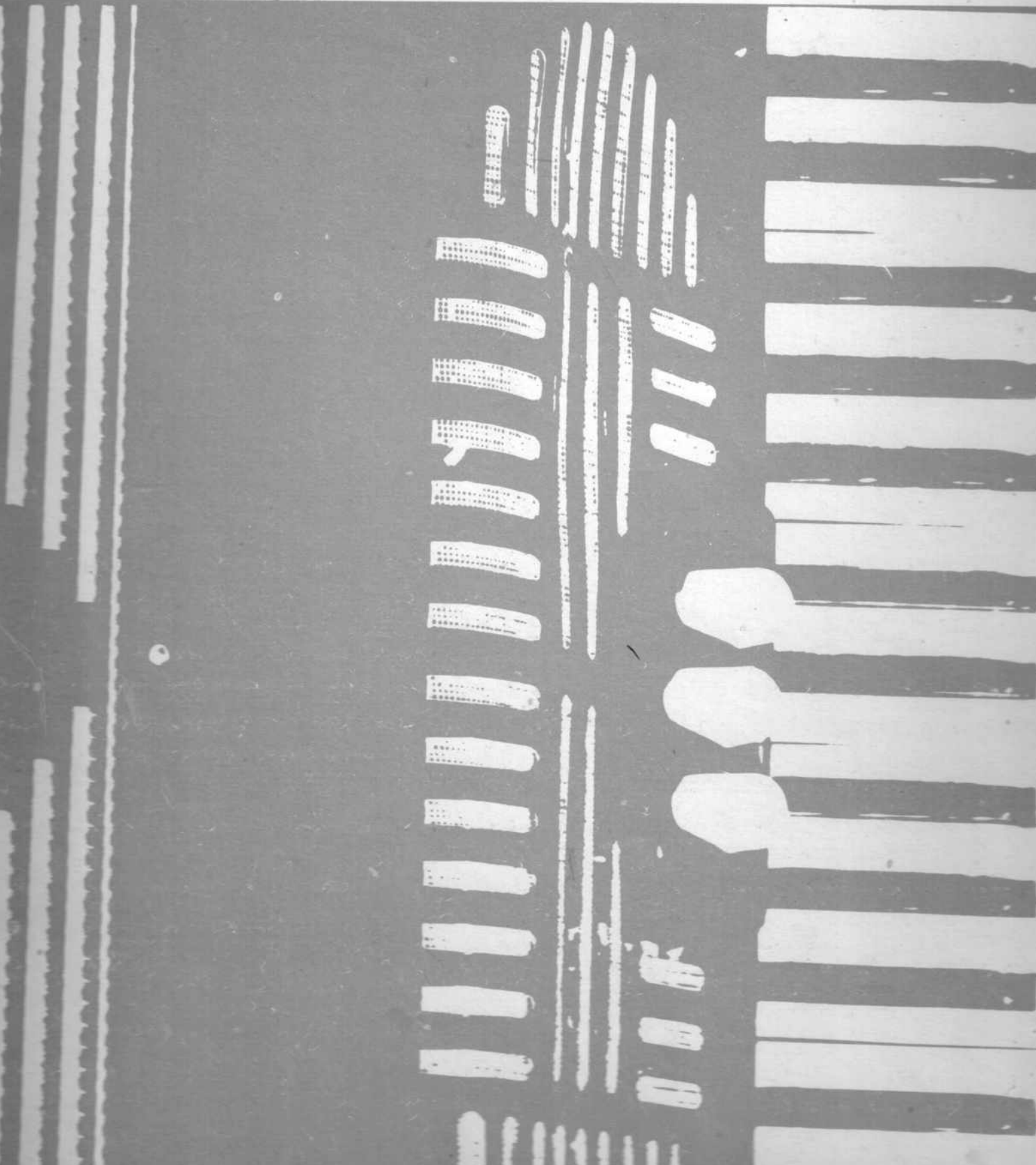

786.8(075.3)
Б19

Тодор Бакалов ШКОЛА ЗА АКОРДЕОН
ЗА НАРОДНА МУЗИКА

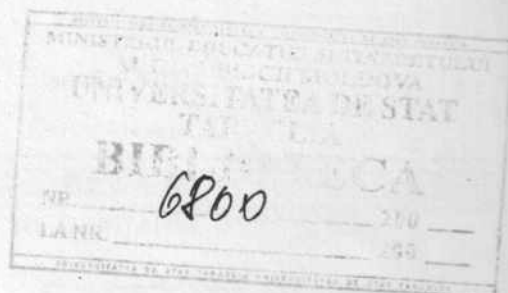
Дар на Академията
за Народна Музика
1000 София, бул. Пиротска 2

 Издателство
„Музика“

ШКОЛА ЗА АКОРДЕОН ЗА НАРОДНА МУЗИКА

II ИЗДАНИЕ

**ШКОЛА ЗА АКОРДЕОН
ЗА НАРОДНА МУЗИКА**

Тодор Иванов Бакалов

РЕЦЕНЗЕНТ

доц. **МАНОЛ ТОДОРОВ**

РЕДАКТОР

ПЕНКА КАДИЕВА

ХУДОЖЕСТВЕН РЕДАКТОР

ГРИГОРИЙ ЗИНЧЕНКО

ТЕХНИЧЕСКИ РЕДАКТОР

АНА ТОПАЛОВА

ЕМИЛИЯ СВЕТОЗАРОВА

КОРЕКТОР

ПЕНКА КАДИЕВА

ПОСТЪПИЛА ЗА ПЕЧАТ НА 10. I. 1988 г.

ИЗЛЯЗЛА ОТ ПЕЧАТ НА 15. III. 1988 г.

ПЕЧАТНИ КОЛИ 18,5

ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 23,98

ФОРМАТ 8/70/100

ТИРАЖ 3000+85

ИЗДАТЕЛСКИ № 1994

ЛИТЕРАТУРНА ГРУПА I-3

КОД 09/9534726631/4795-1-88

© Тодор Иванов Бакалов

© Jussator, Sofia 1988

Индекс : 786.8

ЦЕНА 3,70 лв.

ДИ „МУЗИКА“, УЛ. „ПАУН ГРОЗДАНОВ“ 26, СОФИЯ 1505
ПЕЧАТНИЦА НА ДИ „МУЗИКА“

ПРЕДГОВОР

Настоящата школа се явява първи опит у нас за издаване на ръководство при изучаване на народна музика на акордеон. В нея са застъпени най-важните елементи, характерни за нашата народна музика — орнаментика, метрика и ритмика, ладова организация и др., съобразени със спецификата на акордеона — инструмент, широко навлязъл в нашата музикална практика и особено в самодейността.

Специално място в школата е отделено за характерните особености на различните фолклорни области в България, представени с типични за тях образци от народни песни и инструментална музика.

Като учебен материал в школата са включени най-хубавите хора и ръченици за акордеон, които се радват на широка популярност. Повечето от тях са взети от репертоара на видни наши изпълнители на народна музика на акордеон. Предполага се, че ползващите тази школа са преминали началния курс на обучение по акордеон и са усвоили основните технически изисквания по отношение на метриката и ритмиката, както и елементарните мануални сръчности.

Надяваме се, че предлаганото учебно пособие ще запълни една съществена празнина в методичната литература за акордеон и ще си извоюва популярност сред многобройните любители на този инструмент.

Първа глава ОРНАМЕНТИКА

Българският музикален фолклор се отличава с изключително богата орнаментика.¹ Освен познатите в класическата западноевропейска музикална теория и практика орнаменти (форшлаг, мордент, трилер и др.), българският народен музикален гений е създал и множество специфични орнаментални форми и видове. Народът ги нарича „къдрици“, „лъцане“, „люлеене на гласа“ и др.

Орнаментирането на мелодията е сложен творчески процес, който е изява на импровизаторския талант на народния певец и музикант. С голяма любов и фантазия българските народни изпълнители внасят при всяко ново изпълнение нови изменения в орнаментиката, като някои от орнаментите скъсяват, други удължават, а трети така видоизменят, че те приемат съвсем своеобразна, неповторима форма.

Орнаментите в българската народна музика най-често се срещат около удължените тонове, пред или след които се прибавят допълнителни краткотрайни тонове, често пъти съседни на главния тон. Например при „люлеенето“ на гласа става бързото сменяне на основния тон със съседния му горен или долен тон.

Много изпълнители правят орнаменти с интервали, по-малки от полутона при интерпретацията на народни мелодии. При народните инструменти кавал, гайда и гъдулка това е възможно, но не и при акордеона, който е темперирани музикален инструмент.

Всяка фолклорна област в България има своя специфична орнаментика, която добрите народни инструменталисти познават и владеят (това се постига с много практика и продължително слушане на народни мелодии). Често обаче при некачествено изпълнение се среща излишно натрупване на орнаменти, от които мелодията загрубява и се обезличава.

В настоящото учебно помагало нямаме за цел да изясняваме в подробности безкрайното многообразие от орнаменти, използвани в българската народна музика. Този проблем е разработен теоретично в трудовете на нашите изтъкнати музиковеди-фолклористи Ст. Джуджев, Ал. Моцев, Н. Кауфман, Ив. Качулев, М. Тодоров и др. Задачата на пособието е учащите да се запознаят практически с най-характерните за нашия музикален фолклор орнаменти, за да могат да ги използват творчески, с усет за мярка и добър вкус в своята музикална практика.

ФОРШЛАГ

Акцентиран
пише се:

Антиципиран

изпълнява се:

Изпълнява се на силно време и отнема част от стойността на следващата нота.

Изпълнява се преди встъпването на главната нота и отнема от стойността на предишната нота.

¹ Орнаментика (от лат. ornamentum — украсен е — тонове с относително кратка ритмична трайност, украсяващи основния мелодичен ризунък, вж. Музикална енциклопедия, Москва, 1978 г., стр. 105.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР

Първа глава

- Орнаментика 3
- Форшлаг 3
- Двоен форшлаг 4
- Шнелер 5
- Трилероподобни орнаменти 6
- Други видове украшения 7
- Мордент 8
- Групето 10
- Специфични орнаменти в българската народна музика 12

Втора глава

РИТМИКА И МЕТРИКА В БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА МУЗИКА

А. РАВНОДЕЛНИ РАЗМЕРИ 13

- Триоли. Синкоп 20
- Песни с особени ритмични фигури 25

Б. НЕРАВНОДЕЛНИ РАЗМЕРИ

- Сложен триделен неравноделен седемвременен размер с тривременна група на трето място 29
- Сложен четриделен неравноделен деветвременен размер с тривременна група на четвърто място 37
- Сложен двуделен неравноделен петвременен размер 45
- Сложен триделен неравноделен осемвременен размер с тривременна група на първо и трето място 5
- Сложен петделен неравноделен единадесетвременен размер с тривременна група на трето място 56
- Сложен триделен неравноделен седемвременен размер с тривременна група на първо място 63
- Сложен четриделен неравноделен деветвременен размер с тривременна група на второ място 68
- Сложен четриделен неравноделен десетвременен размер с тривременна група на първо и четвърто място 7
- Сложен шестделен неравноделен тринадесетвременен размер с тривременна група на шесто място 7
- Сложен петделен неравноделен дванадесетвременен размер с тривременна група на първо и пето място
- Бучемиш 82
- Смесени размери 83

БЕЗМЕНЗУРНИ НАРОДНИ МЕЛОДИИ 88

Трета глава

ЛАДОВИ ОСНОВИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА МУЗИКА

А. Диатоника 90

- Фригийски лад 90
- Дорийски лад 94
- Миксолидийски лад 95
- Лидийски лад 100
- Йонийски лад 101
- Еолийски лад 101

Б. Пентатоника 102

- В. Хроматика 105
- Макам хиджас 105

Четвърта глава

ФОЛКЛОРНИ ОБЛАСТИ 110

- Тракийска фолклорна област 110
- Родопска фолклорна област 118
- Пиринска фолклорна област 120
- Добружанска фолклорна област 125
- Северняшка фолклорна област 129
- Средна Западна България (Шоплука) 132

Пета глава

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА МУЗИКА С ПОЛИФОНИЧНА ФАКТУРА 134

Шеста глава

КОНЦЕРТНИ ХОРА ЗА АКОРДЕОН 138

- Еленино хоро — обр. Ив. Шибилев 138
- Делийска ръченица — обр. Ив. Шибилев 138
- Керменска ръченица — Т. Бакалов 139
- Народна песен от Котелско — обр. Т. Бакалов 141
- Еленино хоро — Ем. Колев 143
- Грънчарско хоро — Ем. Колев 145
- Коледарски ръченик — Ст. Дечев 147